

BISERIC'A SI SCOL'A.

Voia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiuu abonamentulu:

pentru Austro-Ungari'a pe anu . . .	5 fl.— cr.
" " " " 1/2 anu . . .	2 " 50 "
" " " " si strainetate pe anu . . .	7 " — "
" " " " " 1/2 " " " " . . .	3 " 50 "

Pretiuu insertiunilor:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. r. . .

Corespondintiele se se adreseze Redactiunei dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.

Andrei Papp.

In 26 a lunei curente, pe la órele 12 din di, dupa lungi si grele suferintie, a incetatu din viétia Preacuviosulu Archimandritu Andrei Papp, vicariulu prea stimatú si inbitu alu consistoriului romanu ortodoxu din Oradea-mare!

In persón'a regretatulu Archimandritu Andrei, neces'a a pierdutu pe celu mai sinceru si devotatu fiu alu ei, éra clerulu diecesanu a pierdutu pe dignitariulu stimatu prin blandeti'a, dreptatea si amabilitatea sa!

Solenitatea funebrala va avé locu luni in 29. Maln st. v.

Fia-i tierin'a usióra si aminterea vecinica!
NB. Lipsindu-ne pentru acuma datele trebui-
óre, asupra vietii defunctulu Archimandritu ne
amintim detori a reveni in unulu din numerii vii-
ri.

Sinodulu eparchialu aradanu.

(Continuare si fine.):

Siedinti'a din 28. Aprile. Se presentéza peti-
tiele comitetelu parochiale din Cilu si Robogani
cu ajutore de bani pe séma bisericiloru parochi-
alu din respectivele comune. Petitiunile se transpunu
cu opinare la comisiunea petitionaria.

Se presentéza rugarea preotulu si invetiatoriu
dicalaca Ioanu Ciora, pentru a-i-se acordá drep-
d'a competí pentru parochie de clas'a prima
cu óra calificatiunea pretinsa de 8 clase gimnasiale.
Rugarea se transpune la comisiunea organizatóre.

Dr. Nicolau Oncu, in vederea stagnarei ce suferé
sistemulu nostru bisericescu in functiunea sa pen-
sionatienerea congresulu natiunалу bisericescu de

atáta timpu si neregulat'a ténere a consistoriului
metropolitanu, face propunerea, ca pentru delaturarea
acestui reu, se se esmita cátu mai curundu o depu-
tatiune de trei membri din sinulu sinodulu, cari in-
triniti cu deputatiunea alésa dejá si din partea si-
nodulu din Caransebesiu, se se presenteze la Inaltu
Preasantitulu nostru parinte Metropolitu in Sibiu, si
consultandu cu Inaltu acelasi, despre cauzele reulu,
se iee tóte mesurile possibile pentru delaturarea lui,
si la proxima sessiune sinodala se reporteze despre
resultatulu esmisiunei loru.

Pentru acoperirea speselu retribuinde depu-
tatiunei, dupa normativulu sinodalu se se faca provi-
siune in bugetu, avendu acelea a fi eliberate prin
Consistoriu. Sinodulu primesce propunerea deputatulu
Dr. Oncu. si in deputatiune alege pre Iosifu Belesiu,
Dr. Paulu Vasiciu si Nicolau Zigre.

Fíindu la ordine reportulu comisiunei bisericesci,
Alessiu Popovicu reportorulu comisiunei, cu privire
la cererea credintiosiloru din Ohab'a-forgaci, pentru
indeplinirea parochiei a 2-a de acolo, face propu-
nerea, si sinodulu recomanda atentiunci Veneratulu
Consistoriu, cererea credintiosiloru din Ohab'a-forgaci.

Siedinti'a se suspinde, pentru a se continuá dupa
mediadi la 4 óre.

Petitiunea preotulu Nicolau Popovicu din Girisiu,
pentru a fi repusu in parochi'a de acolo, la propu-
nerea comisiunei pentru petitiuni, se transpune con-
sistoriului din Oradea-mare pentru resolvire.

Cererea comunei bisericesci Chisdi'a pentru unu
ajutoriu pecuniaru la zidirea bisericiei de acolo, se
recomanda consistoriului pentru luarea in consideratiune.

Rugarea preotulu Ioanu Corbutiu din Ceica-ma-
giara, pentru unu ajutoriu de bani din cutareva fondu
eparchialu se transpune la administratiunea fondulu
preotiescu la carui competintia apartiene.

Petitiunea reuniunei invetiatoriloru din dieces'a
Aradulu: a) pentru ca invetiatorii nostri confessiu-
nali se fie scutiti de obligamentulu de a solvi com-
petintiele de bani pe sém'a fondulu ragnicolaru, b)
pentru inactivarea fondulu de pensiu invetiatorescu

confessionalu, c) pentru infiintarea de fonduri scolare in fiecare comuna si unu fondu scolaru diecesanu in favórea carui'a sè se cedeze jumetate din venitul sesiuniloru parohiale, si d) pentru luarea unoru dispusetiuni intru interesulu invetiamentului, — fiindu esaminata de comisiunea petitionaria, pe temeulu opiniunei date de acèsta comisiune, sinodulu considera de resolvita partea rogarii privitóre la fondulu de pensiuini, fiindu cestiunea acèst'a deja pusa pe calea solutiunei, ér cererea not. b) de a cede pe jumetate din venitul sesiuniloru parohiale pentru unu fondu scolaru diecesanu proiectatu, nu o póte incuviintiá, deórece asupr'a sesiuniloru parohiali vacante, inca in anulu trecutú s'a dispusu a se redá fondului preotiescu care si este menitiunea lorú, ér in fine, partea referitoria la infiintarea fonduriloru scolare in fiecare comuna, si luarea unoru dispusetiuni in interesulu administrarii invetiamentului, se recomanda in atentiunea cansistoriului eparchialu.

Rogarea sinodului parochialu din Jadani, pentru ca comun'a bisericésca de acolo se fie scutita de solvirea sumei de 12 fl. v. a. pentru fondulu de pensiuini regnicolaru, fiindu cestiunea pausa pe calea resolvirei, rogarea se restitué sinodului petitiunatoriu.

Petitiunea familiei Nicóra, pentru desdaunarea speselorú facute de fericitulú Moise Nicóra la infiintarea episcopiei romane din Aradu, la propunerea comisiunei se transpune cansistoriului diecesanu din Aradu, ca se studieze caus'a acèst'a, si la sesiunea venitória se reporteze in detaliu cá a) cu cátu ar fi dieces'a moralmente deobligata la desdaunarea ceruta? b) cáti bani s'au incassatu cu colect'a spre acestu scopu? c) cáta suma ar' face acea desdaunare? si daca dieces'a s'ar dechiará de deobligata, de unde si cum s'ar poté acoperi?

Suplic'a comitetului parochialu din Cilu pentru unu ajutoriu de bani, se transpune cansistoriului pentru luare in consideratiune.

Petitiunea lui Elia Moga, pentru unu ajutoriu posibilu pe sém'a bisericeii din Rabagani, se recomanda apreciarei cansistoriului din Oradea-mare.

Urmandu la ordine reportulu comisiunei pentru socotile fonduriloru comune, partea reportulu epitropiei, despre activitatea ei pe anulu trecutú, la propunerea comisiunei, facuta prin reportorulu Nicolau Zigre, se ie la cunoscintia pe langa urmatórele:

a) pentru complanarea si respective licuidare pretensiunei de 65,621 fl. 29 cr. ca desdaunare facia de erariu, si érasí din contra a erariului de 30,319 fl. 39 cr. facia de fondurile nóstre comune, se astépta resolutiunea Congresuluiu competente in acèsta cauza.

b) Se indruma epitropi'a fonduriloru comune, ca in privinti'a incassarii pretensiuniloru dubióse comune cu serbii, care stau inca sub administratiunea serbéscá din Carlovetiú, sè se confórme conclusului sinodalu din anulu trecutú nr. 186. p. 2.

c) Cansistoriulu gr. or. din Aradu se indruma de nou, conformu concluselorú sinodali precedente, ca detori'a de 1264 fl. 48 cr. primita pre partea fon-

dului instructu diecesanu, se o restitué la epitropia in bani numerari si nu in obligatiuni private.

d) Cu privire la revisiunea socotiloru epitropiei sè se aléga o delegatiune de 2 membri.

In legatura cu liter'a d) sub numerulu precedente, sinodulu alege de membri in delegatiunea pentru censurarea socotiloru epitropiei pe dnii: David Nicóra si Mihaiu Veliciu.

In firulu socotiloru anuali ale epitropiei s'a constatatú: cumca in singuratecile fonduri, din interesulu anuali s'au facutu urmatórele perceptiuni efective anume:

1. Fondulu bisericéscu:

a) competinti'a anuala	26138 fl. 29
b) perceptiuni	28570 „ 18
c) erogatiuni	19070 „ 79

2. Fondulu scolariu:

a) comperinti'a anuala	4736 fl. 08
b) perceptiuni	5325 „ 50
c) erogatiuni	5081 „ 18

3. Fondulu de pensiuini:

a) competinti'a anuala	1634 fl. 69
b) perceptiuni	1445 fl. 84
c) erogatiuni	277 „ 93

4. Fondulu „Balla“:

a) competinti'a anuala	913 fl. 59
b) perceptiuni	1034 „ 59
c) erogatiuni	803 „ 55

5. Fondulu convictualu aradanu:

a) competinti'a anuala	452 fl. 18
b) perceptiuni	532 „ 69
c) erogatiuni	54 „ 49

6. Fondulu seminariulu „Raiacici“:

a) competinti'a anuala	179 fl. 29
b) perceptiuni	151 „ 79
c) erogatiuni	25 „ 53

Din cele premise se constata cumca in descsulú anului 1877.

1. fondulu bisericéscu a crescutu cu	7144 fl. 19
2. fondulu scolariu a scadiutu cu	345 „ 10
3. fondulu pensionalu a crescutu cu	1356 „ 76
4. fondulu „Balla“ a crescutu cu	111 „ 04
5. fondulu convictuala aradanu a crescutu cu	397 „ 69
6. fondulu seminariulu Raiacici a crescutu cu	153 „ 76

In urma se observa cumca scadiamentulu la fondu scolare provine de acolo, cá in anulu 1877 escontentatu din venitulú acestui fondu restanti'a

petintieloru profesoriloru de la institutul pedagogicu de 1400 fl. v. a. remasa din anulu precedentu. Sinodulu lasa ca constatarea cifreloru espuse se o faca delegatiunea miesta a sinodeloru de Aradu si Caran-
sebesiu, alésa in sesiunea presenta.

In firulu revisiunii socotiloru se constata, cumca detorasi, sunt in restantia cu interesele câte de pe 3-4 ani, si cumca formulariele presinte de socoti nu au destulu de practice si corespundietorie; in urmasmarca acést'a, la propunerea comisiunei, sinodulu anuncia prin conclusu:

a) Epitropi'a fonduriloru se indruma a efectui cu tota rigórea conclusulu seu de sub nrulu 247 an. trecut in privinti'a incassarii restantielor, avendu a raportá despre resultatu in specialu la sesiunea sinodala din anulu venitoriu. Er pentru venitoriu epitropi'a se nu mai sufera restantie pe timpu peste doi ani neinprocesuate.

b) Se recomanda epitropiei provisorie, ca pe anulu venitoriu se introduca nesmintitu formulare de socoti mai simple si mai corespundietorie.

Comitetulu fundatiunei Gozsdu, pentru de a poté refú alta detoria privata, cere unu imprumutu de 20,000 fl. v. a. pe partea fundatiunei pe pemnu de mana, adeca pe 10 actiuni de la cass'a de pastrare I. pestana pe langa 7½ percente. La propunerea comisiunei, sinodulu incuviintiéza cererea comitetului administrativu alu fundatiunei Gozsdu, si se aviséza epitropi'a fonduriloru comune a acordá pe partea acelei fundatiuni imprumutulu cerutu de 20,000 fl. pe langa pemnorarea aloru 10. actiuni de la prim'a cassa de pastrare pestana, si respective pe langa garanti'a prevediuta in regulamente si conclusele sinodali astfelu, la pemnorarea acestoru 10 actiuni, se servésca de pemnu si la detori'a de mai nainte de 50,000 fl. si vice-versa.

Cu privire la propunerea epitropiei pentru aplicarea de cassariu si a altui individu, carele nu face parte in epitropia, sinodulu incuviintiéza propunerea epitropiei, pentru a se alege de cassariu si altu individu, care nu ar fi membru epitropiei, inse numai langa unu onorariu anualu de 200 fl. ca pana aci.

Éra Prea Santiei Sale Domnulu Episcopu, pentru ca a binevoitu a provedé gratuitu interimalminte cererile cassariatului, din partea sinodului i-se estima recunoscintia caldurósa.

Cu privire la acordarea imprumuturiloru private propunerea comisiunei, sinodulu incuviintiéza, ca venitoriu, epitropi'a provisorie se acórdé imprumuturi private numai de la 300 fl. pana la 20,000 fl. abateru de la dispusetiunea precedentu in acestu sensu.

Conclusulu epitropiei provisorie, prin care a enunciatu ca debitoriloru neglígenti intru raspunderea intereselor precam si a acelora, ale caroru realitati de contencarie nu ar fi in supra abundantia, se li se facea precare particulara, din partea sinodului se incuviintiéza.

Se votéza bugetulu epitropiei fonduriloru comune pe anulu 1878. in sum'a de 4430 fl.

Fondulu comunelor mestecate, manipulatulu la epitropi'a fonduriloru comune a avutu in anulu 1878.

perceptiuni	1050 fl 51 cr.
erogatiuni	465 fl — cr.

prin urmare a crescutu cu 585 fl 50 cr. La propunerea comisiunei, sinodulu ia la cunoscintia, cumca fondulu comunelor mestecate, manipulatulu la epitropi'a fonduriloru comune, la finea anului 1877 a facutu 11597 64 cr. v. a.

Cu aceste sedinti'a se ridica, si cea prossima se anuncia pe dominétia la 9 óre.

Siedictia din 29 aprilie. Deputatulu Petru Chirilescu, din incredintiarea preotiloru din tractulu Chisineului indrépta catra presidiu urmatórea interlatiune:

In Sinodulu eparchialu din anulu trecut sub Nr. 211, s'a adusu acelu conslusu, ca *norm'a stolara* se se publice si se se puna in aplicare dupa impregiurari, inse pana acuma vede semne de efectuire numai in unele parti, deci se róga a fi chiarificatu pentru ce nu s'a introdusu acea norma in tóte partile?

Prea Santi'a Sa, Domnulu Episcopu respun-diendu: cá dupa-ce insusi conclusulu sinodalu, pe care se baséza interpelantele, suna asia: ca „aplicarea normei stolare in genere se se faca dupa putintia si dupa cum voru cere impregiurarile“ si dupa ce aplicarea ei, in multe parti a produsu in poporu resensu si chiar miscaminte serióse: asia dar acea norma s'a aplicatu numai acolo, unde au cerutu impregiurarile, ér in alte parti nu s'a potutu aplicá pana la alte timpuri mai bune, si la ocașuni mai potrivite. Interpelantele ié acestu respunsu la seire si se declara indestulatu cu elu.

Totu deputatulu Petru Chirilescu face presidiului intrebarea, cá venindu-i la cunoscintia, cá protopresbíterii din alte tracte primescu câte 2 fl. in taca de la cununia, ér in birulu protopopescu câte unu sinicu de bucate in natura, pana candu densulu primesce pentru cununia numai câte 1 fl. si biru protopresbíteralu câte 2 fl. 10 cr. deci dorese a scí de unde vine diferinti'a? si in cátu primirea acést'a mai multa ar avé base legale, se se aplice si la densulu. Fiindu caus'a acést'a pendinte la Consistoriulu aradanu, se reléga acóló resolvirea ei.

Urméza la ordinea dilei continuarea referadei comisiunei epitropesci cu referintia la bugetulu consistoriului din Aradu.

Sinodulu la propunerea comisiunei preliminaréza pentru anulu 1878. urmatoriulu bugetu:

a) salariulu referintelui senatului bisericescu	1200 fl. — cr.
b) salariulu referintelui senatului epitropescu	1200 „ — „
c) a secretariului pe 6 luni din anulu curinte	600 „ — „

d) alor 2 profesori dela institutul teologic	2000 fl. — cr.
e) Directorei salariulu anu- alu de 1200 fl. din care pe Sep- tembre-Decembre 1878.	500 " — "
f) archivarului	500 " — "
g) fiscului consistorialu	200 " — "
h) fiscului onorariu	100 " — "
i) contribuire la remunerarea secretariului si archivarului met- ropolitanu	600 " — "
j) spese de caletoria pentru asesorii consistoriului metropoli- tanu	400 " — "
l) cathichetului de la liceulu din Aradu	200 " — "
m) cathichetului din Temisióra	50 " — "
n) ajutore bisericeloru serace	400 " — "
o) salariulu aloru trei cance- listi	840 " — "
p) servitoriu	200 " — "
r) pentru lemne	250 " — "
s) pentru tiparituri	500 " — "
t) recuise de scrisu	200 " — "
u) spesele asesoriloru esmisi de consistoriu in cause bisericesci si epitropesci	400 " — "
v) pentru conservarea, asecu- rarea si contributiunea edificieloru diecesane	300 " — "
z) spese strordinarie	200 " — "
sum'a	10.740 fl. — cr.

care suma se acopere :

a) din remasiti'a cassei la fi- nea anului 1877. cu	3107 fl. 60 cr.
b) din ajutoriu de statu	8550 " — "
sum'a	11.657 fl. 60 cr.

din care suma detragenduse spesele 10.740 " — "
resulta unu plusu de —917 fl. 60 cr.

M. B. Stanescu propune unu ajutoriu de 50 fl. veduvei rmase de Paulu Petrila. Sinodulu la propunerea deputatului Vincentiu Babesiu primesce ca se provéda in bugetu o suma de 200 fl. pentru scopuri de caritate crestinésca, deci si propunerea deputatului Stanescu se aviséza la consistoriu pentru considerare.

In urm'a conclusului acestui'a rubric'a speseloru sporindu-se cu 200 fl. plusulu se reduce la 717 fl. 60 cr.

Urméza bugetulu instructiunei din diecesa, carele la propunerea comisiunei se staveresce in urmatórele positiuni;

a) salariulu aloru 4 profesori preparandiali a 1000 fl.	4000 fl. — cr.
b) in pensiunea directoriului Alesendru Gavr'a	800 " — "
c) profesorului de cantu si rituali	300 " — "

d) profesorului de economia	400 " —
e) profesorului de caligrafia	300 " —
f) profesorului de higiena	400 " —
g) profesorului de music'a vocala, instrumentala	200 " —
h) profesorului de gimnastica	200 " —
i) salariulu referintelui sco- lariu	1200 " —
j) pentru recuise pe sém'a institutului	300 " —
l) pentru edarea si premia- rea de carti scolastice	800 " —
m) pentru 20 stingeni de lemne pe sém'a institutului	200 fl. —
n) pe lumini si pe petroleu	60 " —
o) servitoriloru si curatore- lui dela institutul pedagogico- teologicu	120 " —
p) asigurarea si repararea edificiului institutului si contribu- tiunea	300 " —
q) spesele fondului alumnealu	1500 " —
r) stipendie	1126 " —
s) inspectiunea scóleloru	1200 " —
t) pentru esmisiuni in cause scolari	200 " —
u) spese sinodali	1800 " —
v) ajutorie invetiatoriloru se- raci si veduveloru loru	800 " —
x) ajutoriu gimnasiului din Bradu	1000 " —
y) spese congressuali	2800 " —
sum'a;	20,006 fl. —

M. B. Stanescu propune, ca pentru premiar eleviloru din scolele poporale, se se prelimineze 2000 fl. pentru consistoriu din Aradu. Se primesce, ér escutarea se incredintieza consistoriu din Aradu.

Urméza referad'a comisiunei epitropesci asupra reportului senatului epitropescu de la consistoriu Oradei-mari.

Siedinti'a din 29. Aprile. Dupa deschiderea si dintiei, urmata la 3 óre dupa médiadi se continu reportorul epitropiei consistoriului din [Oradea-mare] din carele relativu la ratiuciniulu prezentatu de acestu consistoriu pe anulu espiratu 1877. resulta, perceptiunile facu sum'a de 8879 fl. 07
ér erogatiunile 7116 fl. 59

prin urmare restulu de cassa cu fi-
nea anului 1877. face sum'a de 1763 fl. 48

In urm'a propunerii facute din partea comisiunei epitropesci, sinodulu apróba acestu ratiucinu, prin acést'a dá epitropiei consistoriului din Oradea-mare absolutoriulu cuvenitu.

Purcediendu la desbaterea proiectului de bugetu pentru esercitiulu anului 1878,, pe sém'a consistoriului eparchialu romanu gr. or. din Oradea-mare, pa ascultarea comisiunei epitropesci, sinodulu stábulése bugetulu pentru esercitiulu anului 1878. in urmatórele:

1. Presedintele consistorialu	2400	fl. — cr.
2. Referintelui scolaru	1200	" — "
3. Secretariului consistorialu	1200	" — "
4. Fiscului consistorialu	200	" — "
5. Cancelistului consistorialu	300	" — "
6. Arend'a pentru localitatea consistoriala	600	" — "
7. Pentru servitoriulu de cancelaria	180	" — "
8. Lemne de incaldiru	60	" — "
9. Tiparituri	200	" — "
10. Recuizite de cancelaria	60	" — "
11. Luminarea	20	" — "
12. Instruirea cancelariei si arhivului	50	" — "
13. Spese de caletoria	100	" — "
14. Pentru deputatii sinodali pe sesiunea anului curentu	500	" — "
15. Pentru 9 deputati la congresulu nationalu bisericescu	1000	" — "
16. Pentru scopulu arangiaru de cursuri supletorii invetiatorescu	200	" — "
17t Pentru catichetulu dela institutitele de invetiamentu superioru din Oradea-mare si Beiusiu a 100 fl.	200	" — "
18. Pentru trebuintile neprevedute	100	" — "
Sum'a:	8570	fl. — cr.

Spre acoperirea acestui bugetu servescu urmatoarele recourse:

1. Restulu cassei la finea anului 1877.	1752	fl. 48 cr.
2. Ajutoriulu de statu pentru anulu curentu	5682	" 50 "
3. Incassarí din contributiunile eparchiali pe anulu curentu	1200	" — "
4. Tasse consistoriali	50	" — "
Sum'a:	8694	fl. 98 cr.

Totu aci se observa si se hotaresce, ca restantia din diurne si viaticu a deputatiloru la congresu si sinodele eparchiali de pe anii 1874, 1875. si 1876. se elibereze celoru in dreptu in mesura ce voru intrá contributiunile ce servescu spre acestu scopu.

Dandu-se lectura reportulu asupr'a petitiunei comunei bisericescu romane gr. or. din Tine'a, pentru incuviintiarea unui ajutoriu in suma 200 fl. spre scopulu repararii bisericii, a scolei si casei parochiale, sinodulu reléga acésta petitiune la consistoriulu oradanu pentru hotarire competanta.

Se da la lectura reportulu prezentatu de catra comitetulu de administratiune a fondatiunei fericitei „Elena Ghiba Birta,” din care se vede:

1. ca acestu comitetu administrativu a primitu in 1 septembrie 1877. de la consistoriulu aradanu dreptu capitalu alu acestei fundatiuni efectivaminte si bani gata sum'a de 49025 fl. 15 cr. detragendu-se in spese de timbru si remuneratiune sum'a de 2080 fl. din sum'a totala de 51105 fl, 25 cr. ce se asig-

nase pe partea acestei fundatiuni de catra tribunalulu regiu din Aradu.

2. ca comitetulu administrativu indata dupa primirea acestei fundatiuni a scrisu concursu pentru 12 stipendii á 200 fl. cari s'au si conferitu la 12 studenti lipsiti, de buna sperantia, in sensulu literiloru fundatiunali.

3. ca Prea santi'a Sa parintele Episcopu diecesanu ca presedinte alu comitetulu fundatiunalu, cu aprobarea acestui comitetu a emisu unu circulariu prin care se dispune ca in diu'a de 13/25. Ianuaru 1878. diu'a mortii fericitei testatóre Elen'a Ghib'a Birta, se se celebreze parastase in bisericile mai de frunte, pentru sufletulu fericitei testatóre si a fericitulu Ioanu Popoviciu.

4. Din computulu alaturatu catra acestu reportu resulta cumca capitalulu acestei fundatiuni, cu finea anului 1877. a facutu sum'a totala de 48935 fl. 02 cr. in care suma figuréza dreptu capitalu fundatiunalu 48000 fl. éra ca fondu de reserva sum'a de 935 fl. 02 cr.

In legatura cu acestu computu se observa in fine, cumca comitetulu fundatiunalu considera de capitalu alu fundatiunii si sum'a de 1920 fl. data ca remuneratiune din partea consistoriulu aradanu fiscului consistorialu, care a reprezentatu si promovatu acésta cauza, si in contr'a carei'a hotariri consistoriali, s'a facutu recursu la consistoriulu metropolitanu,

Relativu la acestu reportu, in urm'a propunerei deputatulu Vincentiu Babesiu, *Sinodulu decide*: Reportulu comitetulu administrativu alu fundatiunei, a supra constituirei sale, asupra primirei fondulu si asupra dispositiuniloru facute, se ia spre sciintia. Consistoriulu este totodata avisatu, ca pana la urmatoarea sesiune sinodala, se elaboreze si substérna acestui sinodu unu proiectu pentru modalitatea si regularea eserciarei controlei nóstre bisericescu competente asupra acestei fundatiuni si a supra administrarii ei; incátu pentru controvers'a in privinti'a celoru 1920 fl. ca remunerare fiscului, se adasta rezultatulu apelatei, rezervendu-se votulu acestui sinodu la timpul seu.

Urméza reportulu comisiunei organizatórie, carea prin referentulu Mircea B. Stanescu, repórta nainte de tóte asupra cererei preotulu si invetiatoriulu Ioanu Cióra din Micalaca pentru autorisarea de a poté concurge la parochia de I. classa, pe langa indetorierea de a-si castigá supletoriu, in decursu de 3 ani, calificatiunea de 8 clase gimnasisli; in consideratiune ca sinodulu nu poté face abateri in favórea particulariloru dela regulamentululu seu votatu in acésta privintia in sesiunea sinodala din 1876. dupa ascultarea opiniunei comisiunei, sinodulu nu incuviintiéza cerearea petentelu.

Asupra propunerei Prea Santiei Sale parintelui Episcopu presedinte, in privinti'a autorisarii consistoriulu din Aradu, pentrn ca acest'a, oferindu-i-se vre-o ocasiune favorabila, se póta cumperá vre-o proprietate, pe sem'a episcopiei si propriamente a diecesei nóstre din careva fondu diecesanu disponibilu,

conditiune ca, tóte venitele acelei proprietáti se se intrebuintieze esclusivaminte spre scopulu resplatirei totale a capitalului si intereselor acelu fondu, care va imprumutá sum'a receruta pentru acésta cumperare, astfeliu, ca venitele acestei proprietati numai dupa acésta despagubire a fondului respectivu sè se intrebuintieze spre alte scopuri si necesitati ale diecesei, dupa ascultarea opiniunei comisiunei organisatorié, sinodulu autoriséza pre consistoriulu diecesanu din Aradu, ca din vre-unu fondu diecesanu disponibilu se póta cumperá pentru diecesa vre-o proprietate, dara numai in casulu straordinariu favorabilu si numai pana la massimulu de $\frac{1}{3}$ parte din valórea, ce va resultá din instrumentulu de pretiuire judecatoréscá.

Dandu-se lectura reportului a supr'a notei Prea Santiei Sale parintelui Episcopu, adresata acestui sinodu despre starea diecesei si despre esperintiele Prea Santiei Sale castigate in decursu de 3 ani pe teritorialu acestei diecese, pe terenulu bisericescu, scolaru si economicu; in urm'a propunerii facute in acésta privintia de catra comisiunea organisatória, si in vedere cá in not'a Prea Santiei Sale se oglindéza in modulu celu mai fidelu starea generala a diecesei nóstre, sinodulu decide, ca acésta nota sè se tréca in intregu cuprinsulu ei in protocolulu sinodului, dreptu votu de recunoscintia si multiemire oferite Prea Santiei Sale parintelui Episcopu din partea acestui sinodu, pentru ingrigirile sale parintesei de ameliorarea starii diecesei nóstre. Not'a se induce in adnesu sub A.)

Procedendu la desbaterea primei propunerii din not'a mai susu memorata, relativu la inmultirea personalului in senatulu scolaru alu consistoriulu aradanu, celu pucinu inca cu unu referinte, cu dreptulu de a-lu esmite ca pre organu centralu de inspectiune si controla prin tóte partile diecesei; in urm'a propunerii facute din partea deputatului Vasiliu Paguba, sinodulu decide: sè se aplice unu individu aptu sub titolulu de inspectoru generalu diecesanu de scóle in modu provisoriu pana la prossimulu sinodu candu apoi acestu postu se va indeplini definitivu, ér in casulu candu nu s'ar aflá asemenea individu corespunzatoriu, pana la prossimulu sinodu eparchialu, sè se aplice pe acestu terenu in numerulu de trebuintia barbati apti, in calitate de comisari consistoriali, chiaru si din persóne cari nu facu parte din consistorie.

Urmandu reportulu a supra propunerii a dou'a totu din aceasi nota, in privintia inmultirei protopopiatelor si protopresbiterilor in intrég'a diecesa aradana, — dupa deslucirile Prea Santiei Sale parintelui Episcopu, avendu in vedere cá proiectulu de arondare a protopresbiteratelor este dejá inaintatu la Congresu. Sinodulu recomanda acésta cauza atentiunei si consideratiunei congresului nostru natiunalu bisericescu.

Alesiu Popoviciu cetesce reportulu comisiunei speciale esmise prin decisulu acestui sinodu de sub

Nr. 106, a. c. pentru censurarea socotiloru fundatiunei zsigaiane; in acést'a privintia, dupa ascultarea opiniunei acestei comisiuni, luandu in consideratiune, cá literile fundatiunali dispunu, cá socotila acesteá trebuescu revedite prin Consistoriulu aradanu, inainte de ce s'ar putea supune revisiunei si deliberarei sinodului eparchialu, sinodulu decide, ca socotile fundatiunei zsigaiane, in sensulu literiloru fundatiunali sè se transpuna spre revedere competinta consistoriului aradanu, cu indetoria de asi presentá lá sessiunea prossima sinodala reportulu seu asupra resultatului acestei revisiuni.

Relativu la decisulu luat de acestu sinodu in sessiunea sa actuala sub Nr. 56 in urm'a propunerii deputatului Nicolau Zigrea, sinodulu decide, ca alegerea de 2 asesori la consistoriulu oradanu, hotarita prin decisulu aci memoratu, sè se amene pana la sessiunea prossima sinodala ordinaria.

Ioanu Moldovanu, ferinte alu comisiunei bugetarie, presenta reportulu seu asupra bugetului pentru sessiunea sinodala presenta, si sinodulu in sensulu normativelor dejá esistinte in acésta privintia, inveniintieza acestu bugetu in cifrele specificate in protocolulu de evidentia adnessatu la acestu reportu, pe langa acea adaugere, cumca fiecare consistoriu se indetoreza de a escontentá pre deputatii alesi pre propriulu seu teritoriu, detragendu-se de la fiecare deputatu o suma de 4 fl. v. a. din sum'a totala ce-i compete, si anume: 2 fl. pentru spesele biroului si 2 fl. pentru fondulu sinodalu-congresualu.

In fine, in urm'a propunerii facute din partea inaltului presidiu in privintia autentificarii protocolorulu sinodali, sinodulu pentru scopulu autentificarii protocolorulu sinodali inca neautentificate din acésta sessiune, sinodulu alege o comisiune in persón'a deputatiloru sinodali: Ioanu Ratiu, Ioanu P. Desseanu, Vasiliu Paguba, Mircea B. Stanescu, Ioanu Moldovanu, Georgiu Popa, Ioanu Belesiu, Vincentiu Mangra, Iosifu Popoviciu, Mihaiu Velicui, Iosifu Botto si Dr. Nicolau Oncu.

Despre scóla in genere, si despre cea crestina ortodoxa in specie.

(Continuare).

VII.

Fiindu cá dupa decretulu atotu preaintieptului si atotu sciutoriului Dumnedieu, in fia care sciintia este unu certu momentu divin, care forméza zenitul aceleia, urméza de aci principiulu, cá fiesce care objectu de invetiatura, trebuescu se conlucre si sustiena religii'a, prin urmare nici unei sciintie nu-i este iertatu, nici in parte nici in intregulu a se contrariá cu spiritulu si legile positive ale religiunei, ci dimcontra trebuescu fiesce care sciintia intru educatiunea si instructiunea generala, se convina in sonantia cu religiunea si se servéscá de mijlocu si instrumentu moralu alu ei, cá acelu scopu finalu, ca formanduse omulu omu invetiatu si sciencificu, deo data se se formeze si omu religiosu.

Aci inainte de tóte si in primul locu ne intalnim cu *filosofia*, primagenit'a fiica a mintii lucrátore, acarei des-

tinu principalu consiste intru scrutarea adevărului și aflarea cauzelor esențiale a lucrurilor universale, ca așa se poate conduce pre omulu decădiutu la Dumnedieu creatorulu seu, care l'a formatu din pământu, a inspiratu in elu sufletu de viață, și singuru i-a descoperitu și prin barbatii trimisi i-a prevestiut adevărulu și i-a arătat calea ce conduce la mântuire și prosperare. Adevărulu acest'a ilu marturisescu spontanu și cu cunoscintia de sine și acei barbați încantați și întiepti cari pre sine cu totulu s'au consantitu filosofiei, precum unu *Baco* care dice că „filosofi'a numai cu marginile buzelor gustata ilu reconduce pre omulu la Dumnedieu“ éra *Staudenmaier* marturisesce că „filosofi'a nu se odichnesce pana ce nu le cuprinde tóte si le deriva din Dumnedieu.“ Cu tóte că această marturisire o facu și pigmei nostri in literatur'a lor moderna fatia de filosofi'a lor cea eronata și schimosita, nisuinduse a o acoperi cu marimea și tarimea sberaturilor sale, totusi această a nu le putemu concede pentrucă din faptele și scrierile lor nu se reoglindeza astfelu de semne. Ce e dreptu, au fostu și sunt filosofi mari și de renume, dara prin scrutările lor cele afunde au ajunsu la unu rezultat cu totulu contrariu creștinismulu, din cauz'a că ignoréza in modu trufasiu adevărulu infalibilu a revelațiunei divine, și așa de sórtea comuna omenéscă adeca de cadere nu ii-au potututu mântui nici mintea lor cea mare, ba din principiele gresite ce le-au statoritu in superbi'a lor, a urmatu alu doile și alu troile principiu și mai gresitu, dupa cum bine a observatu *Seneca* „că au gresieli nemarginite“ „error immensum habet“ și la cari se póte aplica sententi'a s. *Augustinu* „e fórte mare nebuni'a invetiatorulu“ „Magna magnorum deliramenta doctorum.“

Spiritulu filosofiei pretinde o atentiune și unu studiu mai mare de câtu cele lalte științe, pentrucă ea dă celor lalte științe viață și direcțiune. Idei'a ce o desvolta filosofi'a are se fia baza adevărata și fundamentala a tuturor științelor, prin urmare fie care știință are și partea sa filosofica, și intru atâtă filosofia e știință a culturii spirituale universale; ea conduce tóte invetiaturile, și petrunde tóte clasele și masele științelor, dandule acelora colore spirituale; fara de filosofie tóte sistemele și planurile de invetiamentu cu mare ustanéla staverite, ar remané numai schelete uscate, care la cea mai mica atingere ar cadé de sine in ruina; filosofi'a in scolile superioare șervece de studiulu, care creaza dispușetiunea tinerimei școlare, ce de acolo trebe se o transpórte in lumea largă, le dă direcțiunea științei spirituale, le reguléza cugetarea, și le indrepteza și arangiază faptele, prin descoperirile sale esterne cuceresce masele, și mai vertosu lumea insetata dupa cultura. Acest'a e cauz'a principala că conceptulu adevăratu a spiritulu omulu odata turburatu și schimositu, in conturbarea sa, se apleca și indrepteza in catru ilu atrage și sumutia nebuni'a revoltantilor mentali, acestei cauze avemu de a-i multiemi filosofi'a pagana de astadi, prin care se indumneșcece omulu pre sine insusi, și care in scolile ortodocșe șervece de aberatiunea cea mai mare a mintii omenesci, și pentru aceea va servi totu deauna de objectulu refusarei. Éra filosofi'a cea adevărata, se-i dicemu pre nume, cea Crestina in espiramentările sale trebe se fie condusa de acelu principiu neresturnaveru a dreptatii eterne, care se afla indusu in sant'a scriptura a testamentulu nou, in cele patru Evanghelii, faptele Apostoloru, și in scrierile sautulu Apostolu Pavelu, acestui mare metafisicu creștinescu, carui este de a se atribuf in mare parte propagarea cea grabnică a Crestinismulu. Inse filosofi'a creștina trebe se se predee in modu solidu, ca ea se fie in stare a cuceri sufletulu tinerimei școlare, și se inradacineze in ea principii și convingeri nerestornabile.

Ortodocșismulu nu tremura inaintea luminei mentale a filosofiei, dupa cum dicu pigmei timpulu nostru, ci din contra i dă elementulu de viață. Ortodocșismulu a rescum-

peratu, binecuvântatu, și a radicațu cugetulu omulu catra creatorulu seu de unde a purcesu. Selasamu dara filosofi'a se suga elementulu seu nutritoriu din ortodocșismulu creștinu, ca așa de nou inomeninduse se fie in stare de a rumpe catusile paganității de astadi, și cu puterea sa, ca unu cavaleru credinciosu se se lupte in serviciulu adevărulu eternu a ortodocșismulu.

Dupa filosofia de mai mare importantia e Istoria. Crestinismulu care e busol'a și compusulu adevăratei religiuni, e contimpuramu cu istoria, forméza chiaru objectulu principalu alu acesteia, și cu această stă in cea mai intima legatura, in legatur'a, care se afla intre trupu și sufletu. In acestu reportu sta și biseric'a cu istori'a. Ambele stau pe stanc'a neclatita a istoriei milenelor decurse. Si fiindu că istori'a e o știință dedusa din concretulu seu, și unu opu a manipularii omenesci, de aceea inimicii bisericeii, nici pe unu terenu a științelor, n'au atacatu biseric'a ca pre acestu terenu, nisuinduse prin felu și felu de barfele și scorrituri a nimici și ruiná edificiuulu divinulu alu istoriei trecutulu, încātu *Maistre* indignatu a exclamatu: „știință a istoriei de astadi e o conjurațiune mare in contra adevărulu și dreptatii“.

Cu totulu altcum stă treab'a cu istoriculu creștinu! Acest'a purcediendu totudeauna dintr'nnu punctu mai maestaticu, și in parerile sale generale reoglindeandu-si intemplantările milenare a lumii, numai decātu observéza, că scopulu creării lumii a fostu imperati'a lui Dumnedieu, și ca omulu prevediutu cu libertate se se faca demnu de imperati'a această. Inse omulu liberu, s'au otaritu pre sine spre pecatu, pentru aceea pecatulu in lume se chiama imperati'a intunerecului, și in intunereculu acest'a s'ar fi prapaditu bietulu omu in celu mai miselu modu, daca Dumnedieu, dupa nemargini't'a sa iubire, nu s'ar fi induratu și dispusu repararea și intemeierea imperatiei sale prin o noua viață, prin o noua dispușetiune, și prin o noua rescumparare a lumii, care se numesce a doua creare. Dela timpulu acest'a a inceputu érași viéti'a a propasii pe calea adevăratulu seu scopu, și istori'a a capatatu o noua forma și unu nume adeca: numele adevăratu a istoriei — Christosu — rescumpararea lumii; dreptu acea devis'a istoriei adevărate se se întórca pe langa pregătirile, implinirile, efectuirile și executiunile rescumpararei. Nu-e de lipsa dora se spunu că pragmatismulu unei istorie basate pre așa principii creștinesci in esință difere multu dela historicismulu modernu, in carelu Dumnedieu se dă unu rol secundariu de spectatoru otiosu „*Otiosu spectator*“ și intemplantările le privescu și tienu de o emanatiune a fatumulu, și voia unoru barbați indresneti care s'au acatiatu pre sine de spitile rotei acestui fatum. Numai in așa spiritu proponanduse istori'a va servi de scól'a adevăratei viéti și va nobilitá omenimea, din contra ea va servi de o rana ce va aduce morte. (Va urmă.)

D i v e r s e .

* Preasanti'a Sa Domnulu Episcopu Ioanu Metianu, va plecá mane, duminéca, la Oradea-mare, in ocitu de parintele Protosincelu Iosifu Goldisiu, protopresbiterii Ioanu Tieranu și Petru Chirilescu etc. spre a luá parte la ceremoni'a inmortantarei Archimandritulu Andrei Papp.

* Iunialu. Suntemu informati, că tinerimea romana din Aradu va arangia o petrecere, luni dupa Rusalii, 5/17. Iuniu, in padurea orasiulu.

* Atentatu. Unu socialistu democrat Dr. Nobiling a seversitu la Berlinu duminéca treapta unu atentatu asupra imperatulu Vilhelm, tragandu doue focuri asupra lui, pe candu acest'a se preumblá in trasura. Imperatulu a fostu ranitu la bratiu și la obrazu. Dorerile ce suferé sunt infri-cosiate, și usioru potu se-i curme viéti'a.

* **Epistol'a** presiedintelui societatii limbelor romane catra laureatul dela Montpellier, dlu Alesandri: „Domnulu meu si scumpe poste! „Este o fericire pentru mine, ca cup'a oferita cu ocaziunea serbatorilor latine a fostu castigata de unulu din cei mai mari poeti ai unei nationalitati, ce ne este scumpa, si pentru viitorulu careia facemu urarile cele mai simpatiche. Adresandu-ve espresiunea sentimentelor mele celoru mai sincere, rogu se binevoiti a ne indica mijloculu de a face se ve parvina cup'a; si pan'a atunci me grabescu a ve tramite discursulu pronunciatu de mine pe Peyron, in fati'a multimei, in sgomotulu mistralului (ventu) ce ducea de parte frasele mele. Am rugatu pe Mistralu, se bine-voiesca a primi cup'a in numele D-tale. Marele poetu alu Provancei o primi in numele marelui poetu alu Romaniei. Amendoi ve trimitemu felicitarile n6stre triumfale. Permeteti a ve oferi, in acelasi timpu amici'a cea mai ardentă si concursulu cel'a mai caldurosu in oper'a tierעי D-v6stre. Locuiescu la Paris. No. 75. strada Morny. C6tu asi fi de fericitu a ve strange man'a! Cu totulu alu D-v6stra cu consideratiunea cea mai distinsa.“ *Albert de Quintana.*

* **Demonstratiune semnificativa.** Cu ocaziunea celebrarei centenariului lui Voltaire, femeile din Francia au voit se faca o contra manifestare, anume se m6rga se depuna corone pe statua Jeanne d'Arcei, dar in urm'a opririi de catra guvernul a ori carei manifestari publice in locu deschisu, femeile franceze au luat hotarirea de a merge in biserica Notre-Dame spre a face rugaciuni espiat6re.

Concurs.

1—3.
Concursu pentru parochi'a gr. or. rom. din *Tornea* comitatulu Cianadu cu beneficiile urmatore: 36 jugere de pamentu comassatu nrulu casiloru 90 cari contribuescu cate 2 mesuri de bucate, stolele indatinate.

Doritorii de a concurge la parochi'a ac6st'a, au se produca testimoniulu despre absolvarea cursulu claricale si celu putienu 6 clase gimnasiale, testimoniulu de calificatiune si atestatu de conduit'a trecuta, — terminulu alegerei se defige pe $\frac{2}{14}$. *Iuliu a. c.*

Totu odata recurentii suntu indrumati a se presentă in vreo Dumineca s6u serbatore in decursulu acest'a, pentru a-si aratá desteritatea sa in cantari si oratoria la biserica din Tornea, — apoi recursurile sale provediute cu documintele recerute si intitulate catra comitetulu parochialu din Tornea a le trimite la oficiulu protopresviteralu din Aradu pana in 29 Iuniu st. v. a. c.

Aradu in 24. Maiu 1778.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu mine, *Ioanu Ratiu*, protopopulu Aradului

1—3.
Concursu se escrie pentru vacant'a parochie din Comuna *Grebenatiu*, Cottulu Timisiului, protopresbiteratulu Versietiiului, cu terminu pana in 29. Iuniu st. v. a. c.

Emolumintele acestei parochii suntu: un'a sesiune de 32 jugere de pamnetu aratoriu, birulu si stol'a indatinata dela 120 de case.

Doritori de a ocupá ac6st'a parochia, suntu avisati a-si trimite recursurile lor instruate in sensulu statutulu organicu, adresate comitetulu parochialu, Domnului protteru *Ioane Popoviciu* in Mercin'a per *Varadia*. — Recurentii suntu pofiti, ca se se presinte in o duminica s6u serbat6re in biserica, spre a-si aratá desteritatea in cantari, respective in oratoria.

Grebenatiu in $\frac{15}{5}$. 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu Domnulu Protop. tractualu.

Nr. 1211. scol.
284.

2-3

La institutul romanu ort. pedagogicu-teologicu din Aradu, se receru inca trei professori, unulu pentru scimbele matematice-naturali, si altulu pentru celea pedagogice, si alu treilea pentru cele teologice. Salariulu anualu e de câte 1000 flor. la unu postu; inse numai de la 1. ianuarie 1879. inainte, 6r pana atunci salariulu anualu este totu celu vechiu de 960 fl.

Recurentii ortodossi romani se arete ca dupa terminarea studiilor gimnasiali cu testimoniulu de maturitate, au absolvatu respectivele facultati si pracs'a ce au avutu pana acum'a. Recursele se se adreseze la subscrisul Consistoriu pana in 24. Iuniu 1878

Ceia cari vor deveni alesi, de cumva nu ar avé anu de pracs'a, se vor aplicá in primii trei ani ca provisor cu salariulu amintitu; Consistoriulu isi res6rva ca dupa expirarea aloru trei ani se se pronuncie despre aplicarea lor definitiva.

Aradu, Consistoriulu romanu ort., senatulu de sc6le si sedinti'a din 23. maiu, 1878.

Ioanu Metianu,
Episcopulu Aradului.

3—3.
Pentru deplinirea parochiei vacante gr. orientale din comuna *Govosdia* protopresvit. Jenopoliei (Borosineu) cottulu Aradului, se escrie concursu, cu terminulu de alegere pe diua de 6 Iuniu a. c. st. v. s6u pe treia di de Rosalii.

Emoluminte suntu: $\frac{1}{4}$ sesiune pamentu aratoriu, birulu parochialu dela 49 numere de casa cu pamentu cate una mesura ecuruzu sfermatu, 6ra de la 30 de case dielresci câte jumata de mesura, si st6lele indatinate.

Recurentii au se-si trimita recursurile lor provediute cu documintele prescise in statutulu organicu, — oficiulu protopresviteralu in Borosineu, care este si posta ultima, — celu multu pana la 3 Iuniu a. c. st. v.

Govosdia 7 Maiu 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine *Nicolau Beldea*, adm. ppresvit.

3—3.
Pentru ocuparea postulu de invetiatoriu definitivu la clas'a II. rom. gr. or. din *Giul'a-magiara* (Dieces'a Aradului) cottulu Békés prin ac6st'a se escrie concursu cu terminu pana in 20 Iuniu a. c. vechiu, 6ra alegerea se va efeptu in 25 Iuniu vechiu a. c.

Emolumintele anuali sunt: 500 fl. v. a. in bani gata, 2 stangeni de lemne pentru invetiatoriu, si cortelu.

Recurentii, cari potu fi teologi — ori preparandi absoluti, sunt avisati: ca recursurile provediute cu testimoniulu de calificatiune si cu testimoniulu despre absolvarea celu putienu aloru 6 clase gimnasiale, se le subst6rna Reverendissimului Domnu Petru Chirilescu protopresbiteru si inspectoru cercualu de sc6le in Kétegyháza, si intr'o duminica s6u serbat6re — nainte de alegere — se se presente la s. biserica pentru de a-si aratá desteritatea in cantare ca-cel alesulu invetiatoriu va fi indetoratu a tiené si cantoratulu intr'o strana.

Recurentii cu calificatiune mai superiora voru fi preferiti.

Datu din sedinti'a comitetulu parochialu gr. or. din *Giul'a-magiara*, tienuta la 30 Apriliu 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine, *Petru Chirilescu*, protopresb. si insp. scol.